

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій, обліку та фінансів

Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

МЕЛЬЧИНСЬКИЙ Владислав Романович

УДК 368.025.1

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

«Формування та розвиток майнових класів та видів страхування в Україні»

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Владислав МЕЛЬЧИНСЬКИЙ

Керівник роботи
Віленчук Олександр Миколайович
д. е. н., професор

Житомир – 2025

Робота виконана на кафедрі фінансів і кредиту Поліського національного університету

Рецензент:

професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Поліського національного університету, д. е. н., професор МИКИТЮК Валерій Мар'янович

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

допустити до захисту

Голова комісії _____ Олександр ВІЛЕНЧУК

Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту:
допустити до захисту.

Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту № ____ від «____» червня 2025 р.

В. о. завідувача кафедри фінансів і кредиту _____ Лариса НЕДІЛЬСЬКА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **МЕЛЬЧИНСЬКИЙ Владислав Романович**
захистив кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____,

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК _____ Тетяна ТОВСТУХА

«____» червня 2025 р.

АНОТАЦІЯ

Мельчинський В. Р. Формування та розвиток майнових класів та видів страхування в Україні. – *Кваліфікаційна робота на правах рукопису.*

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 072 – «Фінанси, банківська справа і страхування». – Поліський національний університет, Житомир, 2025.

В кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні засади формування та розвитку майнових класів й видів страхування; проаналізовано сучасні тенденції розвитку ринку страхування іншого, ніж страхування життя; запропоновано інноваційні підходи до диверсифікації страхового захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб у повоєнний період.

Ключові слова: страхування; майновий клас; види страхування; страхування інше, ніж страхування життя.

ANNOTATION

Melchinsky V.R. Formation and development of main classes and types of insurance in Ukraine. – *Qualification work in the form of a manuscript.*

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 072 – «Finance, banking and insurance». – Polissia National University, Zhytomyr, 2025.

In qualifying work, theoretical developments in the formation and development of new classes and types of insurance have been studied; Analyzed the current trends in the development of the non-life insurance market; Innovative approaches have been proposed to diversify insurance coverage of major interests of physical and legal entities during the war period.

Key words: insurance; main class; see insurance; insurance is different, but not life insurance.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ МАЙНОВИХ КЛАСІВ Й ВИДІВ СТРАХУВАННЯ	8
Висновки до розділу 1	13
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ІНШОГО, НІЖ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ.....	14
Висновки до розділу 2.....	22
РОЗДІЛ 3. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ДИВЕРСИФІКАЦІЇ СТРАХОВОГО ЗАХИСТУ МАЙНОВИХ ІНТЕРЕСІВ ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	23
Висновки до розділу 3.....	31
ВИСНОВОК.....	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	34
ДОДАТКИ.....	39

ВСТУП

Актуальність кваліфікаційної роботи. У зв'язку зі зростанням конкуренції на міжнародних та національних ринках, питання збереження господарюючих суб'єктів від потенційних загроз і створення системи захисту від негативних факторів набувають особливого значення. Для досягнення цих цілей необхідне ефективне функціонування страхового ринку, який є важливою складовою фінансової безпеки. Без розвиненого страхового ринку неможливо забезпечити стійкий соціально-економічний розвиток країни, покращення добробуту населення, безпечне функціонування господарських суб'єктів та захист різних сфер їхньої діяльності. Одним з головних елементів страхового ринку є майнове страхування. Майнове страхування є незамінним фінансово-економічним інструментом захисту фінансово-економічних інтересів фізичних та юридичних осіб. Різноманітність класів страхування свідчить про об'єктну потребу в нейтралізації потенційних ризиків та створення безпечного підприємницького середовища. Попре воєнний стан в Україні страхові компанії надають широкий спектр послуг, тим самим забезпечуючи розподіл ризиків у просторів та часі

Аналіз останніх досліджень. У науковій широко висвітлені теоретико-методичні засади страхування в цілому та майнового страхування, зокрема. Варто виокремити праці таких авторів як: Ю. Алексєрова, В. Борисова, О. Віленчука, Ю. Клапківа, О. Кнейслер, Л. Примостка, А. Шолойко, І. Шубенко та ін. Проте динаміка масштабування різноманітних ризиків досить значна, що зумовлює потребу у постійному удосконаленні методів та інструментів страхового захисту, особливо в умовах воєнного стану. Цим зумовлена актуальність даного дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою даного дослідження є обґрунтування теоретико-методичних засад функціонування майнових класів та видів страхування в Україні. Досягнення окресленої мети зумовлює необхідність розв'язання наступних завдань:

- розкрити теоретичні засади формування та розвитку майнових класів й видів страхування;
- дослідити сучасні тенденції розвитку ринку страхування іншого, ніж страхування життя;
- сформулювати основні інноваційні підходи до диверсифікації страхового захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб у повоєнний період;
- здійснити прогнозування розвитку ринку страхування іншого, ніж страхування життя.

Об’єкт і предмет дослідження. *Об’єктом дослідження є страховий ринок у сегменті майнових класів та видів страхування інших, ніж страхування життя. Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти організації та розвитку майнових класів та видів страхування в Україні.*

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використано широкий спектр теоретичних та емпіричних методів дослідження, зокрема: *абстрактно-логічний* для обґрунтування ролі та значення страхування у захисті майнових інтересів юридичних та фізичних осіб; *аналізу та статистики* – розкриття тенденцій розвитку класів страхування інших, ніж страхування життя; *прогнозування* – здійснення прогнозу показників страхових платежів та виплат у розрізі класів страхування інших, ніж страхування життя; *графічний та табличний* – наочного представлення отриманих результатів дослідження.

Інформаційною базою дослідження були різноманітні нормативно-правові акти України, розпорядження НБУ у сфері страхування, офіційні дані Державної служби статистики, наукові дослідження закордонних та вітчизняних вчених.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження представлені на студентських конференціях, зокрема:

1. «Сучасні тенденції та перспективи розвитку загальних видів страхування у повоєнній Україні». Розвиток фінансово-економічних відносин у суспільстві в умовах прояву фінансових ризиків: збірник матеріалів III

Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Кам'янець-Подільський, 04 квітня 2025 року). Кам'янець-Подільський: Заклад вищої освіти «Подільський державний університет», 2025.

2. «Формування ринку послуг у сегменті страхування інших видів, ніж страхування життя». Матеріали науково-практичної студентської конференції «Фінансове забезпечення економіки» (30 травня 2025 р.). Житомир. Поліський національний університет.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Класифікаційну роботу викладено на 31 сторінках основного тексту, 8 таблиць, 8 рисунків. Список використаних джерел включає 44 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ МАЙНОВИХ КЛАСІВ Й ВИДІВ СТРАХУВАННЯ

В умовах фінансової глобалізації жодна країна не може досягти економічного зростання без системи страхування. Такі аспекти української економіки, як інвестиційна привабливість, конкурентоспроможність тощо, залежать від результатів роботи системи страхування. Таким чином, система страхування є обов'язковою для покращення економіки та сприяння її зростанню шляхом мобілізації та використання внутрішніх і зовнішніх ресурсів[1, с. 3].

Ризикований характер суспільного виробництва турбує кожного власника і товаровиробника про своє матеріальне благополуччя. З незапам'ятних часів існувала ідея компенсувати матеріальні збитки шляхом його часткового розподілу між бажаними власниками. Сучасні умови вважають страхування тим загальним, широко поширеним каналом, за допомогою якого страхуються всі форми майна, доходів та інших інтересів компаній, організацій і навіть громадян, а також їх життя та здоров'я [11, с. 414].

Страховий ринок є життєво важливою складовою національної економіки будь-якої країни. Будучи основним в економічній системі країни, він забезпечує надійний страховий захист ризиків, які несуть суб'єкти ринку, а також майнових інтересів членів суспільства, а також потреб економіки в інвестиційних ресурсах. Збалансованість і стабільність суспільного розвитку беруть свій початок від страхування [14, с. 56].

Страховий ринок функціонує завдяки (рис. 1.1) виробникам та продавцям страхових продуктів, якими є страхові компанії та страхові посередники, ліги, асоціації, бюро та пули як добровільні об'єднання страховиків, фізичних та юридичних осіб як споживачів страхового продукту, органи державного нагляду та контролю за страховою діяльністю, а також інформаційно-просвітницькі

структури: спеціалізовані періодичні видання, вищі та середні навчальні заклади, курси підвищення кваліфікації, центри підготовки [27, с. 116].

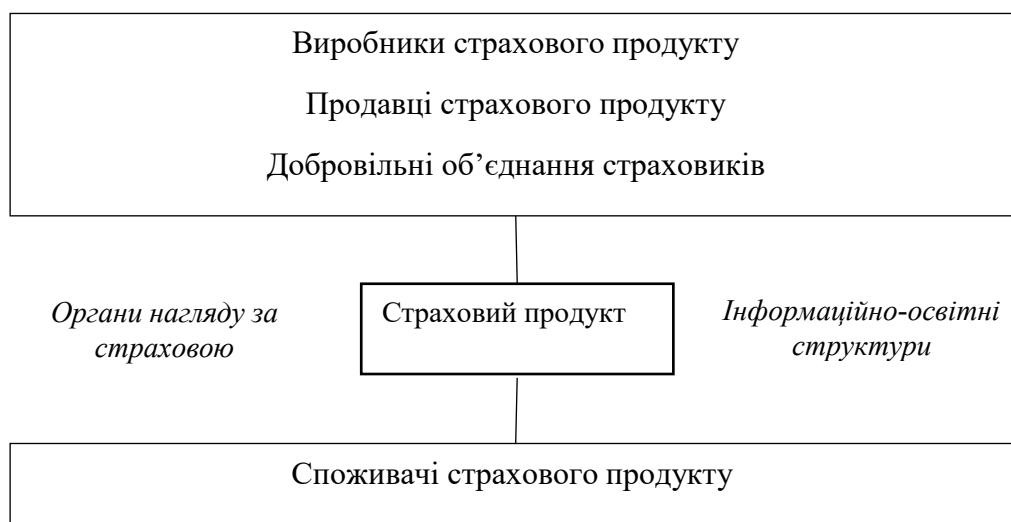

Рис. 1.1. Інфраструктура страхового ринку

Джерело: сформовано на основі [27, с. 116].

Становлення загального страхового ринку в Україні впливає на створення правової системи захисту власності, забезпечує фінансово-економічні інтереси як фізичних так і юридичних осіб, створює основу соціальної стабільності та підвищує рівень економічної безпеки на регіональному та національному рівнях. Страхування майна передбачає замкнутий розподіл ризиків між залученими сторонами, що створює можливість для накопичення фінансових ресурсів у вигляді технічних резервів і подальшого їх використання на події, що відбуваються, які були застраховані. [23].

Відповідно до Закону України «Про страхування» з 1 січня 2024 року введено нові підходи до класифікації страхування, зокрема виокремлено клас страхування; значна частина видів обов'язкового страхування стала добровільною, посилено організаційні вимоги до управління діяльністю страхових компаній, посилено на законодавчому рівні вимоги щодо забезпечення платоспроможності страховиків, питання регулювання страхової брокерської діяльності. Цей закон системно змінює підхід до регулювання та нагляду за ринком страхування, що надалі сприятиме його оздоровленню і розвитку [32].

Для забезпечення реалізації положень цього закону НБУ вже розроблено низку нових нормативно-правових актів та здійснено внесення змін до діючих, які продовжують ідеологію нового регулювання страхового ринку.

Дві ключові інновації:

1) запровадження ризик-орієнтованого пруденційного нагляду разом із посиленням вимог до платоспроможності страховика;

2) запровадження нового виду нагляду – нагляду за ринковою поведінкою щодо правил і стандартів фінансових послуг та інформації про ринок, у тому числі корпоративного іміджу власників і керівників фінансових фірм тощо.

Страхова діяльність включає:

1) пряме страхування за класами страхування;

2) перестрахування за класами страхування;

3) діяльність з управління активами страховика;

4) діяльність з продажу страхових продуктів страховика;

5) будь-яка інша діяльність, пов'язана із здійсненням прямого страхування та/або перестрахування, визначена Регулятором у його нормативно-правових актах [32].

У сучасних умовах роль і необхідність розвитку комплексного майнового страхування є надзвичайно важливими, оскільки для відновлення, стабілізації та компенсації наслідків реалізації прямих і непрямих збитків система страхування має позитивний макроекономічний результат. Ефективна система страхового забезпечення є основою стабільності відтворювального процесу, досягнення соціальної стабільності безпеки та виступає гарантом добробуту населення. Роль майнового страхування в сучасних умовах важко переоцінити, оскільки страхування є ефективним засобом захисту, за допомогою якого можна мінімізувати страхові ризики як цивільного, так і військового характеру.

Страхування майна — це вид страхування, об'єктом страхування якого є майно фізичних або юридичних осіб. Воно включає в себе страхування майна від пожежі, супутніх небезпек і крадіжки, а також страхування транспортних засобів і вантажів і багато інших видів страхування [19].

Значна кількість об'єктів та предметів страхування і різноманітність ризиків диктують різноманітність видів страхування. Наведемо коротку характеристику основних:

- автомобільне. Власники автомобілів захищаються від ризиків, пов'язаних з управлінням автомобілями. Існують добровільні (КАСКО, «Зелена карта») та обов'язкові (ОСЦПВ) види;
- авіаційне страхування - покриття ризиків, пов'язаних з польотами. Сьогодні існує загальноприйняте страхування відповідальності перевізника, тому потрібно дбати про життя та здоров'я кожного пасажира. Є програми захисту обслуговуючого персоналу та льотного складу;
- залізничне – подібно до авіаційного, тільки страхові випадки – це нещасні випадки, що сталися під час поїздки потягом;
- агрострахування для захисту своєї продукції від несприятливих погодних умов;
- медичне. Медична страховка, доступна для всіх, хто піклується про своє здоров'я та багатство, щоб гарантувати, що витрати на лікування будуть оплачені, якщо хтось захворіє;
- для водного транспорту. Для захисту морських і річкових суден від можливих пошкоджень, які можуть бути спричинені аваріями та іншими критичними ситуаціями;
- страхування вантажів. Покриття ризиків для перевезення сировини або готової продукції, багажу;
- туристичне. фінансовий захист туриста під час подорожі. За кордоном страхування життя та здоров'я є обов'язковим для подорожі. Це також може захистити від втрати багажу, документів, затримки рейсу тощо.

До класів іншого страхування ніж життя страхування, належать 18 класів, а страхування життя включає 5 класів (дод. А).

Ключові факторів, які впливають на стратегії та діяльність страхових компаній на ринку майнового страхування, включають наступне:

1. Конкуренція: Ринок майнового страхування відомий своєю конкурентоспроможністю; отже, існує дуже багато страхових компаній, які змагаються за клієнтів. Аналіз конкурентів включає оцінку їхньої продукції, тарифів, рівня обслуговування, а також інноваційних рішень.

2. Сучасні технології, такі як штучний інтелект, аналітика даних і онлайн-платформи, впливають на надання послуг страховими компаніями, оцінку ризиків і взаємодію з клієнтами.

3. Споживчі переваги: зростаюча свідомість споживачів щодо страхових покриттів, а також переваги, наприклад, більше людей обирають онлайн-продажі та гнучкі пакети страхування, змушують страхові компанії застосовувати стратегії.

4. Фактори ризику: стихійні лиха, економічні коливання та інші ризики можуть призвести до великих виплат страховим компаніям і вплинути на те, як вони структурують свою програму перестрахування.

5. Регулювання: закони та правила можуть змінити роботу страхових компаній, змушуючи їх змінюватися та відповідати новим умовам і рівням.

6. Обслуговування клієнтів і репутація: залучення та утримання клієнтів значною мірою залежить від якості обслуговування та репутації. Репутація компанії може добре чи погано виявлятися через соціальні мережі та відгуки клієнтів.

7. Стратегії управління ризиками: успіх страхових компаній значною мірою залежить від ефективного управління ризиками. Оцінка їхніх стратегій управління ризиками показала б, наскільки вони готові до можливих подій.

8. Глобальні та місцеві тенденції: Тенденції в глобальних та локальних регіонах у фінансах, економіці та суспільстві можуть бути передвісниками змін у попиті на різні типи майнового страхування.

Врахування цих факторів створює основу для об'єктивного аналізу, який допоможе страховим компаніям скорегувати свої стратегії та покращити послуги у мінливому середовищі з ефективним управлінням ризиками.

Висновки до розділу 1

На сучасному етапі розвитку ринкової економіки страхування стає основним інструментом управління ризиками, який би зберігав майнові інтереси громадян і підприємств. Подальший розвиток страхового ринку відображає економічний потенціал країни щодо розподілу ризиків та ефективності економіки в цілому. Роль страхування є надзвичайно важливою в економічних реформах, оскільки воно сприяє розвитку ринкових відносин та покращує інвестиційний клімат. Оновленням страхового законодавства виділено нові підходи до класифікації страхування, зокрема класи страхування.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ІНШОГО, НІЖ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ

Страховий ринок України в основному складається з добровільного майнового страхування, яке займає понад 70% ринку. У цій структурі страхування фінансових і кредитних ризиків є найбільшим, протягом останніх років спостерігається тенденція його зростання. Високий обсяг цього виду страхування порівняно з розвиненими ринками свідчить про високі обсяги квазістрахування в Україні.

Український страховий ринок розвиває види ризиків переважно в добровільній та обов'язковій формах. Значно менш розвинені сегменти страхування відповідальності, страхування сільськогосподарських культур, страхування життя від них. Що стосується ринків європейських країн, то значним є відставання обсягів і реально наданих страхових послуг українським страховим ринком. Низькі показники свідчать про необхідність розвитку та модернізації страхового ринку в Україні.

На сучасному українському страховому ринку діють дві основні групи страхових компаній (СК): СК life – ті, що спеціалізуються на страхуванні життя; СК non-life – ті, що зосереджені на видах страхування інших від життя (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Кількість зареєстрованих страхових компаній за 2022-2024 рр.

Показники	Роки			Відхилення 2024 рік до 2022 року	
	2022	2023	2024	+, -	у %
Кількість зареєстрованих СК, на кінець періоду, одиниць ³ , з них:	128	101	65	-63	-49,2
СК non-life	116	89	55	-61	-52,6
СК life	12	12	10	-2	-16,7

Джерело: сформовано за даними [31]

У період з 2022-2024 рр. кількість страхових компаній на страховому ринку України зазнала значного зменшення. СК non-life компаній було 128 у 2022 р., що зменшилося до 65 у 2024 р., тоді як кількість компаній, що спеціалізуються на страхуванні життя (life), також зменшилася з 202 до 10 за цей період. Такі тенденції свідчать про суттєві зміни та адаптацію вітчизняного страхового ринку до нових умов, показуючи вплив змін в економіці, регуляторному середовищі та розвитку попиту на конкретні види страхових послуг. Динаміку договорів та кількості застрахованих осіб характеризують дані таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка договорів та кількості застрахованих осіб за 2022-2024 рр.

Показники	Роки			Відхилення 2024 рік до 2022 року	
	2022	2023	2024	+, -	у %
Кількість діючих договорів на кінець звітного періоду, тис. одиниць, із них:	21274,9	20714,4	20432,2	-842,7	-4,0
кількість діючих договорів за класами страхування non-life	19057,3	18641,0	18565,8	-491,5	-2,6
у % до загальної кількості	89,6	90,0	90,9	58,3	-
кількість діючих договорів за класами страхування life	2217,6	2073,4	1866,4	-351,2	-15,8
Кількість застрахованих, тис. осіб	11230,1	11153,4	10688,1	-542	-4,8
Кількість застрахованих за класами страхування non-life, тис. осіб	9061,5	9070,9	8717	-344,5	-3,8
у % до загальної кількості	80,7	81,3	81,6	63,6	-
Кількість застрахованих за класами страхування life, тис. осіб	2168,6	2082,6	1971,1	-197,5	-9,1

Джерело: сформовано за даними [31]

Станом на кінець 2024 р. кількість діючих договорів за класами страхування non-life рівна 18565,8 тис. одиниць (90,9% від загальної кількості), що менше від 2022 р. на 491,5 тис. од чи на 2,6%; кількість застрахованих осіб за класами страхування non-life рівна 10688,1 тис. осіб (81,6% від загальної кількості), що менше від 2022 р. на 344,5 тис. осіб чи на 3,8%.

Отже, спостерігаємо динаміку щодо зменшення кількості договорів та застрахованих осіб.

Динаміку страхових премій характеризують дані таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка страхових премій за 2022-2024 рр.

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 року	
	2022	2023	2024	+, -	у %
Страхові компанії, млн. грн					
Валові страхові премії, з них:	39661,8	47014,7	53252,8	13591,0	34,3
від страхувальників-юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців	13978,6	17202,6	20069,1	6090,5	43,6
від страхувальників – фізичних осіб	24551,6	28755,0	32881,8	8330,2	33,9
від перестраховальників	1131,6	1057,1	301,9	-829,7	-73,3
СК non-life, млн. грн					
Валові страхові премії за класами страхування non-life, з них:	24690,8	27302,8	47528,1	22837,3	92,5
від страхувальників-юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців	13573,7	14615,6	19764,8	6191,1	45,6
від страхувальників – фізичних осіб	11117,1	12687,2	27461,2	16344,1	147,0
від перестраховальників	1023,2	971,7	301,9	-721,3	-70,5
Питома вага СК non-life до СК, %					
Валові страхові премії за класами страхування, з них:	62,3	58,1	89,2	27,0	
від страхувальників-юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців	97,1	85,0	98,5	1,4	
від страхувальників – фізичних осіб	45,3	44,1	83,5	38,2	
від перестраховальників	90,4	91,9	100,0	9,6	

Джерело: сформовано за даними [31].

За 2024 р. валові страхові премії, рівні 53252,8 млн грн, що більше від 2022 р. на 13591,0 млн грн чи на 34,9%. За 2024 р. валові страхові премії за класами страхування non-life, рівні 47528,1 млн.грн (89,2% від всіх премій), що більше від 2022 р. на 22837,3 млн грн чи на 92,5%. Найбільше зросла сума страхових премій від фізичних осіб (147,0%), менше зросли страхові премії від господарюючих суб'єктів (45,6%), та зменшилися (-70,5%) страхові премії від перестраховальників. Динаміку страхових виплат характеризують дані таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка страхових виплат за 2022-2024 рр.

Показники	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 року	
	2022	2023	2024	+, -	у %
Страхові компанії, млн. грн					
Валові страхові виплати, з них:	13001,4	16867,3	20919,8	7918,4	60,9
юридичним особам, фізичним особам-підприємцям	5796,1	7583,0	7048,2	1252,1	21,6
фізичним особам	7028,5	9150,7	13767,2	6738,7	95,9
перестраховальникам	176,8	133,6	104,4	-72,4	-41,0
СК non-life, млн. грн					
Валові страхові виплати, за класами страхування non-life, з них:	8537,3	9899,3	19460,2	10922,9	127,9
юридичним особам, фізичним особам-підприємцям	4710,9	5291,2	7010,0	2299,1	48,8
фізичним особам	3773,5	4535,5	12345,8	8572,3	227,2
перестраховальникам	52,9	72,6	104,4	51,5	97,4
Питома вага СК non-life до СК, %					
Валові страхові виплати, з них:	65,7	58,7	93,0	27,4	-
юридичним особам, фізичним особам-підприємцям	81,3	69,8	99,5	18,2	-
фізичним особам	53,7	49,6	89,7	36,0	-
перестраховальникам	29,9	54,3	100,0	70,1	-

Джерело: сформовано за даними [31]

За 2024 р. валові страхові виплати, досягли позначки в 20919,8 млн. грн, що більше від 2022 р. на 7918,4 млн грн чи на 60,9%. За 2024 р. валові страхові виплати за класами страхування non-life, рівні 19460,2 млн грн (93,0% від всіх виплат), що більше від 2022 р. на 10922,9 млн грн чи в 2,3 рази.

Найбільше зросла сума страхових виплат від фізичним особам (227,2%), менше зросли страхові премії від господарюючих суб'єктів (48,8%) та страхові премії від перестраховальників (97,4%).

З метою виявлення основних тенденцій у сегменті майнового страхування іншого, ніж страхування життя варто проаналізувати динаміку надходжень страхових премій та виплат за 2022-2024 рр.(табл. 2.5.).

Таблиця 2.5

**Динаміка надходжень страхових премій та здійснення страхових виплат у
сегменті майнового страхування іншого, ніж страхування життя
за 2020-2024 рр., млн грн**

Загальні класи майнового страхування	Роки						Зміни 2024 р. до 2022 р.	
	2022		2023		2024		+,-	у %
	страхові премії	страхові виплати	страхові премії	страхові виплати	страхові премії	страхові виплати		
КАСКО	8187,44	3843,81	10484,53	4649,82	12952,09	6189,44	4764,65	158
Страхування майна	1182,58	233,77	1562,02	162,71	1499,47	146,91	316,89	127
Страхування фінансових ризиків	452,32	222,85	654,79	102,54	834,87	106,19	382,55	185
Страхування вантажу та багажу	631,05	115,13	832,87	56,43	1130,11	109,32	499,06	179
Аграрне страхування	81,07	29,83	37,41	21,04	101,53	244,70	20,46	125
Інші види страхування	778,3	75,3	1001,62	371,28	3370,71	264,79	2592,41	у 4,33 р.б
Разом	11312,76	4297,84	14573,24	5201,11	19888,78	7061,35	8576,02	176

Джерело: сформовано за даними [22].

Дані табл. 2.5 свідчать, що домінуючу частку з страхових премій та виплат загальних видів майнового страхування займає КАСКО, в 2024 році страхових премій було одержано 12952,09 млн грн що на 4764,65 млн грн більше ніж в 2022 році, а страхові виплати становили 6189,44 млн грн, що на 2345,63 млн грн більше порівняно з 2022 р.

Структуру страхових премій та виплат загальних видів майнового страхування за 2024 р. наведено на рис. 2.1.

Незважаючи на: зменшення кількості страхових компаній, військову агресію, зростання ризиків пошкодження та знищення майна в наслідок військових дій загальні види майнового страхування продовжують якісно та своєчасно надавати послуги [22].

Дослідження у розрізі провідних страхових компаній України дали підстави констатувати, що на ринку страхування інших видів, ніж страхування життя займають лідируючі позиції наступні страхові компанії України: ARX – за

сумою страхових платежів (433262,0 тис.грн); UNIVERSALNA – за сумою страхових виплат (40974,8 тис. грн) та за рівнем виплат (47,22 %); ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СТРАХОВИЙ АЛЬЯНС – за приростом страхових платежів (1229,72%) та за рівнем перестраховування (86,24 %) [23].

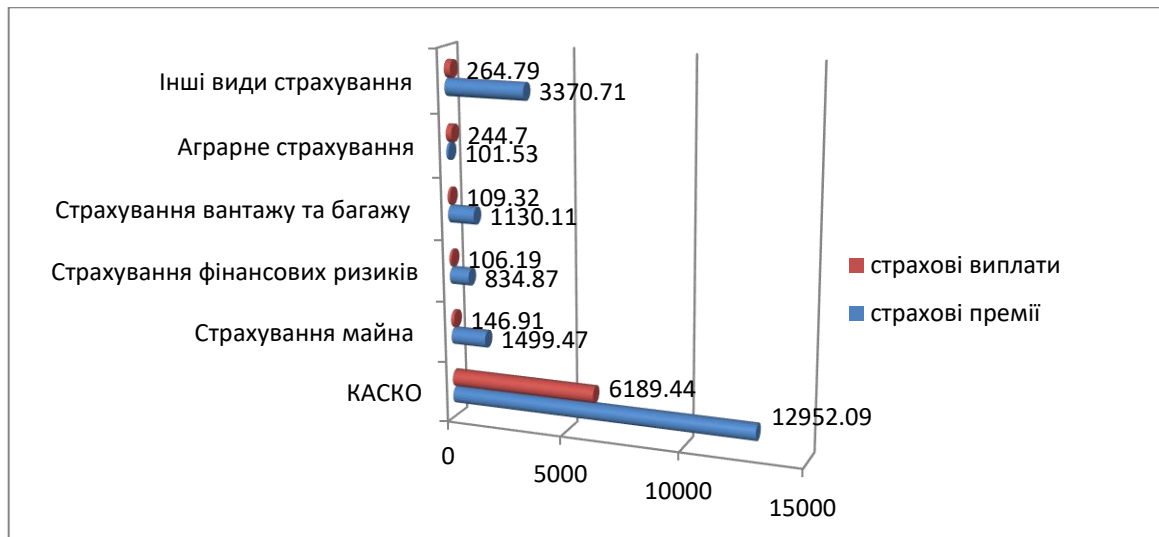

Рис. 2.1. Структура страхових премій та виплат загальних видів майнового страхування за 2024 р., млн грн

Джерело: сформовано за даними [22]

В умовах сьогодення стратегічного значення набуває аграрне страхування як вид майнового страхування у зв'язку з необхідністю комплексного страхового захисту від найрізноманітніших ризиків в період воєнного стану. Постає необхідність у переусвідомленні та раціональному використанні доступних інструментів мінімізації ризиків. Такий захист включає традиційні природно-кліматичні, антропогенні, інвестиційні, фінансові та інші військові ризики [22].

Попитом на перспективу буде користуватися страхування інвестицій, що стане основним чинником відродження економіки та убезпечуватиме інвесторів від політичних та воєнних ризиків, а прийнятий закон про страхування інвестицій сприятиме залученню внутрішніх, зовнішніх інвесторів, що забезпечить відбудову української економіки [22].

Варто зауважити, що повоєнний розвиток майнового страхування буде здійснюватися з використанням інноваційних світових практик, з врахуванням нових страхових продуктів, застосуванням різних моделей організації та

функціонування майнових видів страхування. Післявоєнне відновлення економіки України залучатиме страхові компанії до зменшення ризиків у таких напрямках розвитку економіки: будівництві, агросекторі, енергетиці, логістиці, перевезенні вантажів та багажу, іпотечному кредитуванні, лізингових операціях, інформаційних технологіях, інвестиціях. Пріоритетним напрямком у цей період стане страхування реконструкційних та інфраструктурних проєктів, а також підтримка малого і середнього бізнесу, що покращить економічний стан країни [22].

Страхові компанії здійснюють різні види майнового страхування для покриття ризиків нанесених військовими діями. Для цього необхідно обрати страхову компанію, вид страхування, провести оцінку об'єктів, визначити ризики пошкодження майна в результаті воєнних дій (влучення мін, снарядів, куль, наслідки пожеж, обтрушування будівель, мінування територій тощо), встановити суми компенсацій [22].

Страхування автотранспорту формує ринок майнового страхування, а в період дії воєнного стану має такі особливості: зменшення попиту на автострахування в окремих районах (евакуація, знищення машин) та збільшення автострахування у безпечних районах; підвищення тарифів автострахування; розширення кількості страхових послуг пов'язаних з військовими подіями; заборона на виплату страхових відшкодувань [22].

Важливу роль в умовах активних військових дій відіграє цифровізація автострахування, а саме: цілодобовий доступ до страхових послуг; захист активів та підтримки мобільності клієнтів; купівля страхового полісу віддалено за допомогою мережі Інтернет; захист інформації за допомогою хмарних систем; зменшення часу обслуговування (5-10 хвилин); онлайн-страхування передбачає знижки і бонуси.

Страхування нерухомого майна для покриття збитків нанесених бойовою технікою та обстрілами здійснюється страховими компаніями, з врахуванням виду страхування, проведеної оцінки об'єктів. Нерухомість в містах, які часто потрапляють під ракетні обстріли страхують за збільшеними тарифами. Тому з

2024 р. на страховому ринку все більше з'являються пропозиції компаній, які готові брати на себе воєнні ризики, а саме СК "ІНГО", яка одна з перших почала пропонувати захист від воєнних ризиків [22].

Особливості страхування воєнних ризиків обговорюється при складанні нового договору. У січні 2024 р. в СК "ІНГО" страхування нерухомого майна від воєнних ризиків збільшилися у 2,5 рази, а страхова компанія здійснювала виплату за воєнними ризиками у Києві та області, в Дніпрі, Херсонській, Одеській та Миколаївській областях. При чому величина страхових поки що невелика (1-2% від загальної), тому що для більших показників потрібно більше часу та клієнтів [22].

На сьогодні страхові компанії пропонують страхування від воєнних ризиків, проте через високу вартість цього виду страхування та зменшену платоспроможність населення, його популярність залишається низькою. ООН повідомляє, що третина території України має руйнування в межах від 20% до 77%, а відсутність ефективних механізмів компенсації може призвести до гуманітарної катастрофи, яку українські страхові компанії не можуть вирішити самостійно [22].

На практиці страхування військові ризики зазвичай не покриваються страхуванням у зв'язку з важко прогнозованістю настання страхових подій та високою ймовірністю катастрофічних наслідків від реалізації зазначених ризиків. Однак наразі понад 50 страхових компаній України надають різноманітні послуги, пов'язаних зі страхуванням нерухомого майна, майнових комплексів, автотранспортних засобів тощо. Складність страхування воєнних ризиків посилюються тим, що закордонні страхові компанії відмовляються від перестрахування зазначених ризиків.

Висновки до розділу 2

Отже, сучасні тенденції є такими: за 2024 р. валові страхові премії за класами страхування non-life, рівні 47528,1 млн.грн (89,2% від всіх премій), що більше від 2022 р. на 22837,3 млн. грн чи на 92,5%; за 2024 р. валові страхові виплати за класами страхування non-life, рівні 19460,2 млн.грн (93,0% від всіх виплат), що більше від 2022 р. на 10922,9 млн. грн чи в 2,3 рази; домінуючу частку з страхових премій та виплат загальних видів майнового страхування займає КАСКО, в 2024 році страхових премій було одержано 12952,09 млн грн що на 4764,65 млн грн більше ніж в 2022 році, а страхові виплати становили 6189,44 млн грн, що на 2345,63 млн грн більше порівняно з 2022 роком.

РОЗДІЛ 3

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ДИВЕРСИФІКАЦІЇ СТРАХОВОГО ЗАХИСТУ МАЙНОВИХ ІНТЕРЕСІВ ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Закінчення бойових дій та відновлення країни відкриє перед українським страховим ринком нові перспективи, покращить його та підвищить довіру з боку покупців страхових послуг. Перспективи розвитку загального страхування повинні стати основою фінансового захисту та основним важелем відбудовного періоду країни, допомоги населенню та підприємствам у ліквідації наслідків війни. І, звісно, саме закінчення бойових дій та відбудова країни створить нові перспективи для українського страхового ринку, покращить його і, звісно, зміцнить довіру покупців страхових послуг. Формуючи загальний страховий ринок у повоєнній Україні, звичайно, ми маємо використовувати позитивний європейський досвід, який є таким важливим для активізації страхового ринку після війни.

Війна значно скоротила фінансовий дохід страхових компаній у вигляді премій, причому доходи деяких скоротилися більш ніж наполовину. Але також відзначимо, що продажі деяких видів страхування за роки війни зросли. Зокрема, це стосується туристичного страхування (для отримання медичної допомоги за кордоном) та міжнародної системи автострахування «Зелена карта», оскільки багато людей покинули країну.

Серед проблем майнового страхування варто відзначити низький попит на страхування через брак фінансових знань і обмежені джерела доходу фізичних та юридичних осіб. Для вирішення цих проблем пропонується розвиток спеціальних страхових послуг, орієнтованих на клієнтів із низьким доходом.

Іншою проблемою страхування майна є обмежена кількість доступних варіантів. Сьогодні українські страхові компанії надають клієнтам лише обмежену кількість послуг зі страхування майна, це значно менше, ніж у Японії, де є понад 30 видів страхування.

Розмір виплачуваного страхового відшкодування також є фактором еволюції майнового страхування. Високий рівень виплат підвищить довіру до договорів страхування як ефективного інструменту управління ризиками. Встановлення вартості послуг і розміру платежів на адекватному рівні важливо для залучення клієнтів.

Розмір активів страховиків є ще одним показником потужності ринку. Для українського страхового ринку характерна низька консолідація. Малий статутний і резервний капітал призводить до обмеження ємності ринку. Нерозвиненість ринку страхування в Україні призвела до того, що більшість ризиків в економіці країни не застраховані або значно недостатньо застраховані на такому низькому рівні.

Для підвищення фінансової стійкості та платоспроможності страхових компаній пропонується підвищити якість активів та власного капіталу, а також провести інтегровану ризикоорієнтовану оцінку достатності активів для виконання взятих зобов'язань. Відповідно, зростає значення ролі страхових актуаріїв і страхових посередників. Їх діяльність необхідно регулювати, встановлюючи вимоги до послуг та сферу відповідальності, на основі саморегулювання створюючи професійні об'єднання.

Стабілізація ситуації означатиме запровадження багатостороннього механізму страхування майна, застосування взаємодії між міжнародними організаціями, державою, страховими організаціями та застрахованими особами. Перша частина механізму – це реєстрація та облік збитків застрахованому майну, що реалізується з використанням передових технологій, електронної документації, спеціальних додатків, чат-ботів тощо. Друга частина – це реальна реалізація прав застрахованих осіб на відшкодування їм збитків, які виникають внаслідок втрати майна. Ця частина механізму може бути реалізована при активній взаємодії Уряду України, міжнародних організацій, українських страхових організацій. Цю допомогу можна поширити на реалізацію прав застрахованих осіб через регулювання судових позовів до держави-агресора.

Зарубіжний досвід розвитку майнового страхування свідчить про можливість використання приватно-державного партнерства та необхідність введення державних обов'язкових видів страхування за соціально-важливими напрямками, регулювання ринку через створення державної перестраховальної компанії або спеціальних фондів з державними гарантіями для вирішення соціально значущих завдань.

Вкрай необхідно, щоб населення та бізнес були мотивовані укласти договори страхування майна як спосіб захисту своїх інтересів. Також важливо підвищити рівень обізнаності населення про послуги, що надаються страховиками, та їхні обов'язки щодо інформації про умови, тарифи та роз'яснення до договору. Цей захід жодним чином не погіршить процес страхування, але дозволить клієнтам детально порівняти продукти. Не менш важливий інтерес до різних видів страхування для всіх верств населення, і в першу чергу потенційними страхувальниками повинні стати студенти та учні.

Сформулюємо нові напрями розвитку майнового страхування в Україні дозволять піднятися на новий рівень, досягти вищих показників у своїй діяльності, розширити асортимент та обсяги страхових послуг та привернути більше клієнтів.

Напрями розвитку майнового страхування в Україні можуть включати:

1. Широкий асортимент продуктів: страховики повинні прагнути до розширення своєї лінійки продуктів для майнового страхування, залучаючи свіжі пакети страхування, які задовольняють різноманітні потреби клієнтів.

2. Підвищення фінансової грамотності населення: підвищити рівень фінансової грамотності серед населення, що сформує більше усвідомлення важливості майнового страхування та його переваг.

3. Технологічні інновації: сучасні технології, включаючи штучний інтелект і аналітику даних, можуть бути здатні покращити оцінку ризиків і управління страховими претензіями для надання якісного страхування.

4. Створення зручних онлайн-платформ для оформлення страхових полісів та сплати внесків підвищить доступність страхування майна серед населення.

5. Для розвитку системи державної підтримки страхування майна від втрати або пошкодження можуть бути використані програми стимулювання, субсидії та інші заходи підтримки страхових організацій і населення.

6. Покращення якості обслуговування: кращий сервіс і більше задоволених клієнтів, що покращить репутацію страхових компаній, призведе до збільшення кількості клієнтів.

Спрогнозуємо на перспективу можливі страхові премії та виплати за основними майновими класами страхування іншого ніж страхування життя.

На рис. 3.1 наведено прогноз страхових премій за класами страхування non-life.

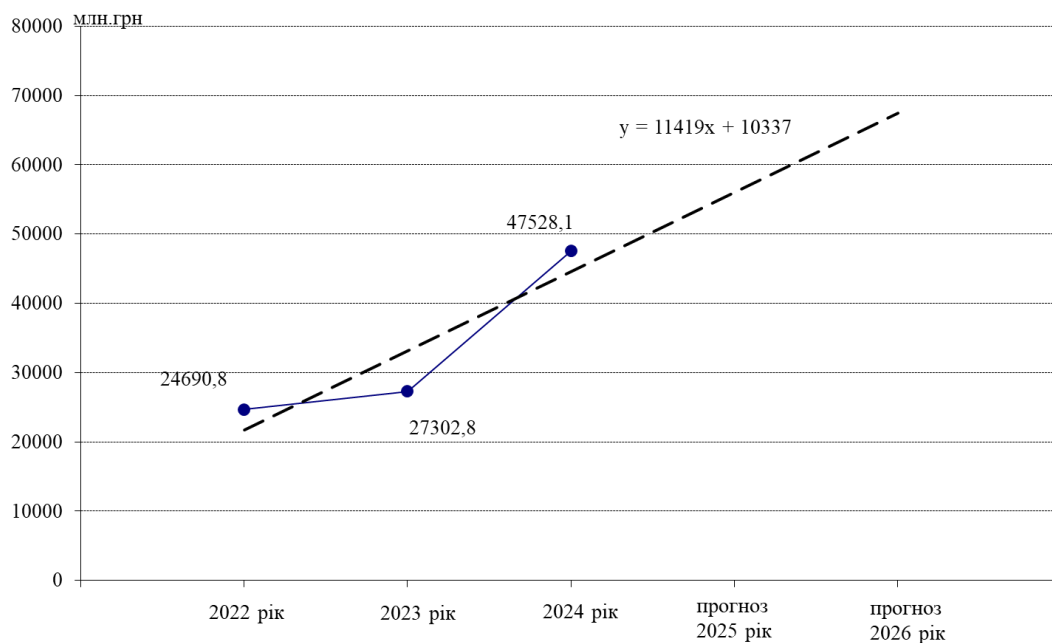

Рис. 3.1. Прогноз страхових премій за класами страхування non-life на 2025-2026 рр.

Джерело: власні дослідження

Прогноз показує, що у 2025 р. від страхування за класами страхування non-life можна очікувати 56053 млн грн страхових премій, а в 2026 році – 67472 млн грн. На рис. 3.2 наведено прогноз страхових виплат за класами страхування non-life.

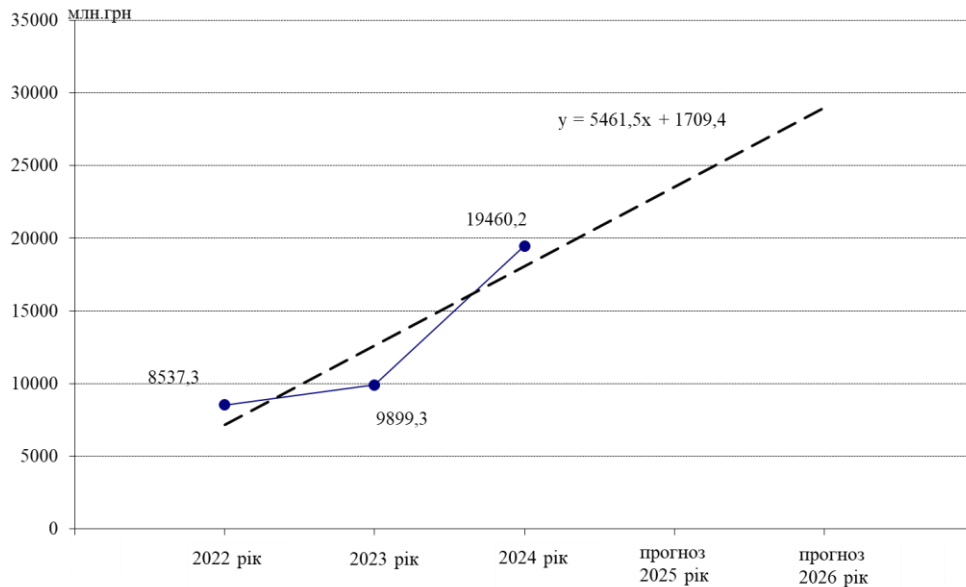

Рис. 3.2. Прогноз страхових виплат за класами страхування non-life на 2025-2026 рр.

Джерело: власні дослідження

Прогноз показує, що у 2025 р. за класами страхування non-life потрібно буде виплатити 23555,4 млн грн страхових виплат, а в 2026 р. – 29016,9 млн грн.

В таблиці 3.1 розраховано прогнозні значення страхових премій та виплат за класами страхування non-life, з врахуванням песимістичного (падіння на 10%) та оптимістичного сценаріїв (ріст на 10%).

Таблиця 3.1

Прогнозні значення страхових премій та виплат за класами страхування non-life на 2025-2026 рр.

Показники	Сценарії		
	песимістичний	реальний	оптимістичний
Страхові премії, млн. грн			
2025 р.	50447,7	56053,0	61658,3
2026 р.	60724,8	67472,0	74219,2
Страхові виплати, млн.грн			
2025 р.	21199,9	23555,4	25910,9
2026 р.	26115,2	29016,9	31918,6

Джерело: власні дослідження

На рис. 3.3 наведено прогноз страхових премій від майнового страхування.

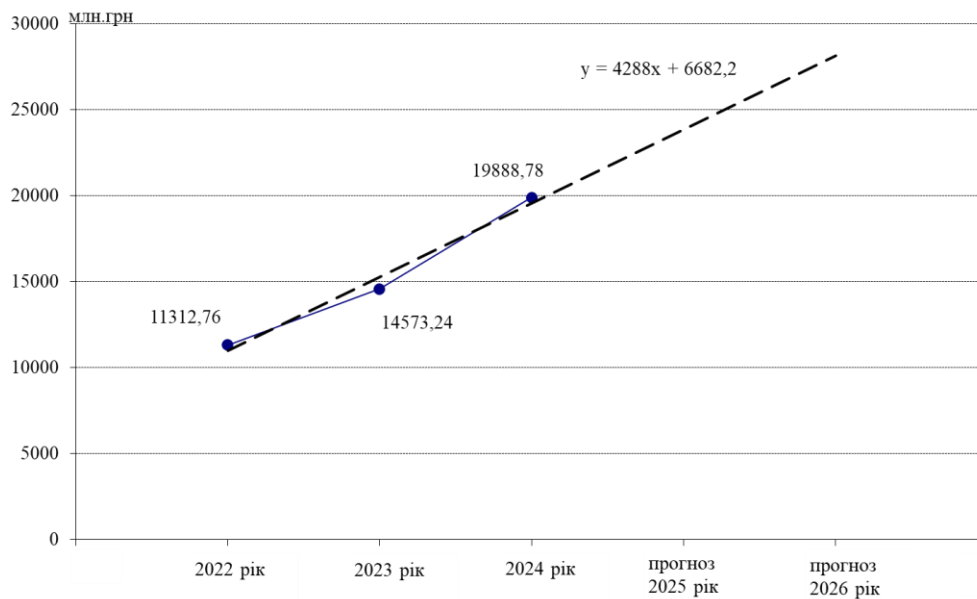

Рис. 3.3. Прогноз страхових премій від майнового страхування на 2025-2026 рр.

Джерело: власні дослідження

Прогноз показує, що у 2025 році від майнового страхування можна очікувати 23834,2 млн. грн страхових премій, а в 2026 році – 28122,2 млн грн.

На рис. 3.4 наведено прогноз страхових виплат за страхування майна.

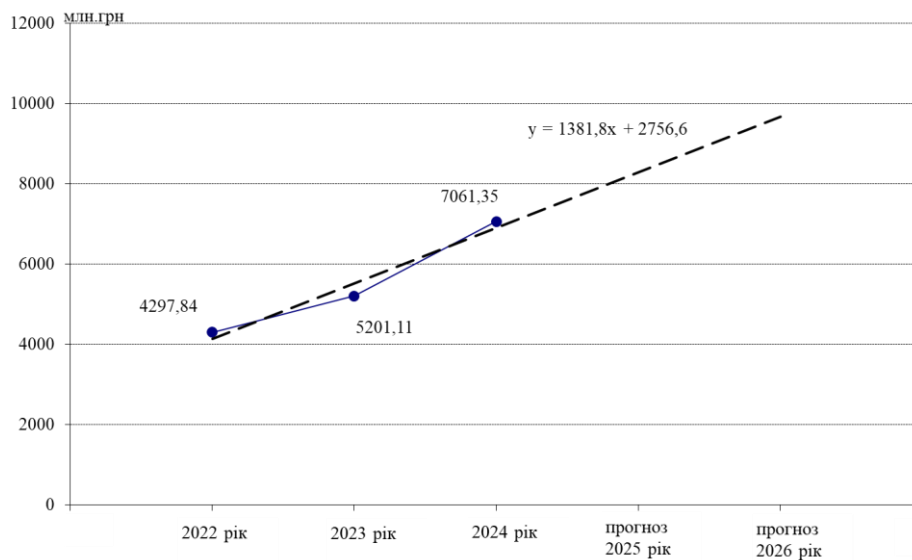

Рис. 3.4. Прогноз страхових виплат за страхування майна на 2025-2026 рр.

Джерело: власні дослідження

Прогноз показує, що у 2025 році за страхування майна потрібно буде виплатити 8283,8 млн. грн страхових виплат, а в 2026 році – 9665,6 млн.грн.

В таблиці 3.2 розраховано прогностні значення страхових премій та виплат за страхування майна, з врахуванням песимістичного (падіння на 10%) та оптимістичного сценаріїв (ріст на 10%).

Таблиця 3.2

Прогностні значення страхових премій та виплат за страхування майна на 2025-2026 рр.

Показники	Сценарії		
	песимістичний	реальний	оптимістичний
Страхові премії, млн. грн			
2025 р.	21450,8	23834,2	26217,6
2026 р.	25310,0	28122,2	30934,4
Страхові виплати, млн.грн			
2025 р.	7455,4	8283,8	9112,2
2026 р.	8699,0	9665,6	10632,2

Джерело: власні дослідження.

Також спрогнозуємо на перспективу страхові премії та виплати за основним видом майнового страхування.

На рис. 3.5 наведено прогноз страхових премій від страхування КАСКО.

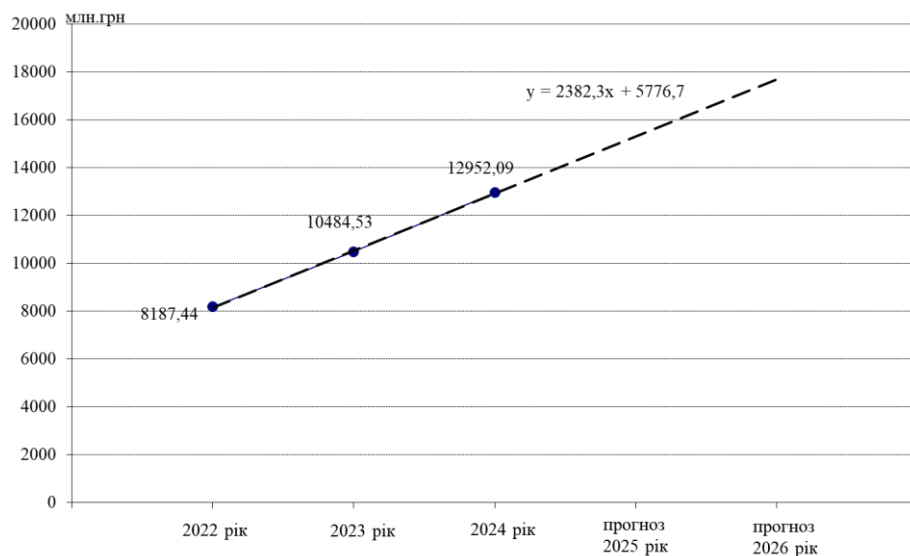

Рис. 3.5. Прогноз страхових премій від КАСКО на 2025-2026 рр.

Джерело: власні дослідження.

Прогноз показує, що у 2025 році від КАСКО можна очікувати 15305,9 млн. грн страхових премій, а в 2026 році – 17688,2 млн. грн.

На рис. 3.6 наведено прогноз страхових виплат від страхування КАСКО.

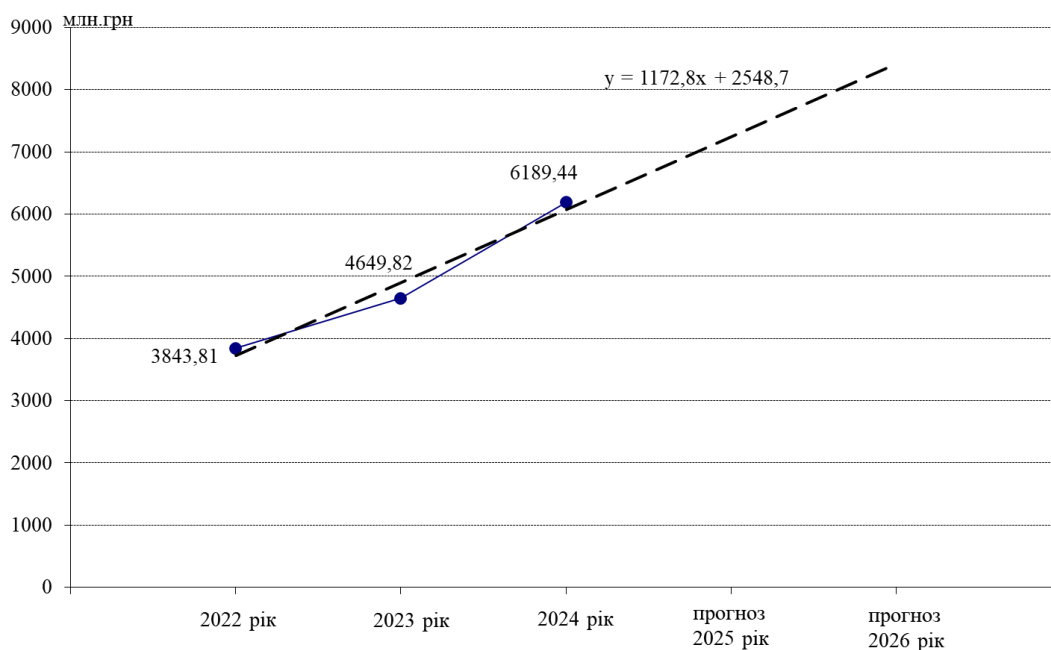

Рис. 3.6. Прогноз страхових виплат за КАСКО на 2025-2026 рр.

Джерело: власні дослідження

Прогноз показує, що у 2025 році за КАСКО потрібно буде виплатити 7239,9 млн. грн страхових виплат, а в 2026 році – 8412,7 млн.грн.

В таблиці 3.3 розраховано прогностні значення страхових премій та виплат за КАСКО, з врахуванням песимістичного (падіння на 10%) та оптимістичного сценаріїв (ріст на 10%).

Таблиця 3.3

Прогностні значення страхових премій та виплат за КАСКО на 2025-2026 рр.

Показники	Сценарії		
	песимістичний	реальний	оптимістичний
Страхові премії, млн. грн			
2025 р.	13775,3	15305,9	16836,5
2026 р.	15919,4	17688,2	19457,0
Страхові виплати, млн.грн			
2025 р.	6515,9	7239,9	7963,9
2026 р.	7571,4	8412,7	9254,0

Джерело: власні дослідження

Отже, прогноз страхових премій та виплат показує, що майнове страхування має перспективи розвитку. Прогностні значення страхових премій та виплат за класами страхування non-life показують, що в 2025 р. страхові премії

перевищать страхові виплати на 32497,6 млн грн чи в 2,4 рази, а 2026 р. на 38455,1 млн. грн чи в 2,3 рази. Прогнозні значення страхових премій та виплат за страхування майна показують, що в 2025 р. страхові премії перевищать страхові виплати на 15550,4 млн грн чи в 2,9 рази, а 2026 р. на 18456,6 млн. грн чи в 2,9 рази. Прогнозні значення страхових премій та виплат за КАСКО показують, що в 2025 р. страхові премії перевищать страхові виплати на 8066,0 млн. грн чи в 2,1 рази, а 2026 р. на 9275,5 млн. грн чи в 2,1 рази.

Висновки до розділу 3

Отже, актуальною тенденцією та перспективою розвитку загального страхування є формування основи фінансового захисту та головного важеля відновлення країни, допомоги населенню та підприємствам у ліквідації наслідків війни. При формуванні загального страхового ринку післявоєнної України необхідно використовувати позитивний європейський досвід, який є важливою складовою, яка активізує страховий ринок після війни. Розглянуті напрямки розвитку сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності ринку майнового страхування та розширенню доступу громадян і бізнесу до надійного фінансового захисту.

ВИСНОВОК

За результатами написання кваліфікаційної роботи варто зробити наступні висновки:

1. Обґрунтовано, що роль майнового страхування в сучасних умовах є досить вагомою, оскільки страхування є засобом захисту, безумовно, ефективним, за допомогою якого можна мінімізувати відповідні ризики, будь то цивільні чи військові. Страхування майна охоплює ряд видів страхування, де об'єктом страхування є майно, що належить юридичним і фізичним особам. Воно здійснюється у формі страхування майна від пожеж і стихійних лих, крадіжок тощо, а також страхування транспортних засобів, вантажів та іншого майна.

2. Визначено, що сучасні тенденції страхування іншого ніж життя є г наступними : за 2024 р. валові страхові премії за класами страхування non-life, рівні 47528,1 млн.грн (89,2% від всіх премій), що більше від 2022 р. на 22837,3 млн. грн чи на 92,5%;. за 2024 р. валові страхові виплати за класами страхування non-life, рівні 19460,2 млн.грн (93,0% від всіх виплат), що більше від 2022 р. на 10922,9 млн. грн чи в 2,3 рази.

3. За результатами аналізу встановлено, що домінуючу частку з страхових премій та виплат загальних видів майнового страхування займає КАСКО, в 2024 р. страхових премій було одержано 12952,09 млн грн, що на 4764,65 млн грн більше ніж в 2022 році, а страхові виплати становили 6189,44 млн грн, що на 2345,63 млн грн більше порівняно з 2022 роком.

4. Конкретизовано, що серед проблем майнового страхування варто відзначити низький попит на страхування через брак фінансових знань і обмежені джерела доходу потенційних страхувальників . Для вирішення цих проблем пропонується розвиток спеціальних страхових послуг, орієнтованих на клієнтів із низьким доходом. І, звісно, саме закінчення бойових дій та відбудова країни створить нові перспективи для українського страхового ринку, покращить його і, звісно, зміцнить довіру покупців страхових послуг.

5. Сформульовані пропозиції щодо підвищення конкурентоспроможності ринку майнового страхування та розширення доступу громадян й бізнесу до

надійного страхового захисту. Формуючи загальний страховий ринок у повоєнній Україні, звичайно доцільно використовувати позитивний європейський досвід, який є таким важливим для активізації страхового ринку у повоєнний (відновлювальний) період

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Байкіна І. Ю., Боровик П. М. Проблеми страхового ринку України. *Вісник Київського інституту бізнесу та технологій*. 2015. Вип. 2. С. 3.
2. Бечко П. К., Лиса Н. В., Пономаренко О. В., Трушевський О. О. Аграрне страхування в контексті сталого розвитку сільського господарства в Україні. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2024. Вип. 105(2). С. 17-26.
3. Бондаренко О. М., Попович О. В. Авіаційне страхування в Україні: його потреба та облік. *Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія : Економічні науки*. 2017. Вип. 33. С. 75-81.
4. Брюховецька І. О., Добродзій О. М. Медичне страхування в умовах війни: ризики та програми забезпечення. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки*. 2024. № 12(1). С. 66-73.
5. Войнова Є. І. Ринок страхових послуг України і його позиціонування серед провідних страхових ринків світу. *Світ фінансів*. 2018. Вип. 1. С. 104-116.
6. Волкова В.В. Тенденції розвитку страхового ринку в умовах нестійкого ринкового середовища. *Економіка і регіон*. 2016. № 1 (56). С. 17–24.
7. Вороніна Н. В. Інститут страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Вип. 3(2). С. 34-37.
8. Голубчиков М. В., Стрельченко О. Г. Основні тенденції впровадження медичного страхування під час дії режиму воєнного стану в Україні на підставі вимог європеїзації. *Перспективи та інновації науки (Серія "Педагогіка", Серія "Психологія", Серія "Медицина")*. 2024. № 12. С. 1586-1596.
9. Грузєва Т. С. Особливості медичного страхування під час дії режиму воєнного стану та у повоєнний період. *Перспективи та інновації науки (Серія "Педагогіка", Серія "Психологія", Серія "Медицина")*. 2024. № 5. С. 1181-1194.
10. Дзюба В. І. Страхові послуги як об'єкт обліку витрат на страхування залізничного транспорту. *Збірник наукових праць Дніпропетровського*

національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. *Проблеми економіки транспорту*. 2017. Вип. 13. С. 31-39.

11. Золотарьова О.В. Ключові тенденції та пріоритети розвитку ринку страхових послуг в Україні. *Економіка і суспільство*. 2017. №11. С. 413-420.

12. Іванова М. І., Хоменко В. М., Савченко В. О. Визначення проблем страхового ринку та шляхи їх вирішення. *Журнал східноєвропейського права*. 2018. № 51.- С. 125-130.

13. Кириченко С. О., Тарічева М. Ю. Медичне страхування: перспективи та можливості для України. *Агросвіт*. 2024. № 10. С. 116-121.

14. Клименко О. В. Напрями вдосконалення регулювання ринку страхування. *Економіка України*. 2019. № 7-8. С. 55-70.

15. Кондратенко Д. В., Друшляк А. О. Страхування від нещасних випадків: визначення та витоки. *Молодий вчений*. 2017. № 4. С. 674-677.

16. Костогриз В. Г., Гаряга Л. О. Автотранспортне страхування в Україні в період дії воєнного стану. *Інвестиції: практика та досвід* 2025. №3.С.82-91

17. Кочетков В. М., Соловей Н. В. Методологія формування страхового ринку України. *Економіка і управління*. 2019. № 2. С. 5-17.

18. Кулієв А. Ю., Бульба О. В. Сучасний стан функціонування інституту страхування відповідальності судновласника. *Право і суспільство*. 2020. № 6.2(1). С. 69-75.

19. Марценюк О. В., Руда О. Л., Гайдамащук Б. В. Особливості розвитку майнового страхування в Україні: реалії та перспективи. *Агросвіт*. 2024. № 10. С. 122-130.

20. Мельник О.І., Кульбачна Л.А., Жулім М.С. Стан та перспективи розвитку страхового ринку в Україні. *Молодий вчений*. 2017. № 12 (52). С. 724–727.

21. Мельник Т. А. Страхування відповідальності власників транспортних засобів в Україні в контексті євроінтеграції та страхового менеджменту. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2023. Вип. 9. С. 225-235.

22. Мельчинський В. Сучасні тенденції та перспективи розвитку загальних видів страхування у повоєнній Україні. *Розвиток фінансово-економічних відносин у суспільстві в умовах прояву фінансових ризиків*: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Кам'янець-Подільський, 04 квітня 2025 року). Кам'янець-Подільський: Заклад вищої освіти «Подільський державний університет», 2025. С. 172-175.

23. Мельчинський В. Формування ринку послуг у сегменті страхування інших видів, ніж страхування життя. Матеріали науково-практичної студентської конференції «Фінансове забезпечення економіки» (30 травня 2025 р.). Житомир. Поліський національний університет. С. 57-60.

24. Мітіна Н. Б., Герасюк І. С. Дослідження сучасного стану страхування від нещасного випадку та професійних захворювань в Україні. *Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури*. 2020. № 4. С. 74-81.

25. Наглядова статистика НБУ. Показники діяльності страховиків. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 10.05.2025 р.).

26. Огляди страхового ринку України. <https://nasu.com.ua/oglyady-rynku/> (дата звернення: 10.05.2025 р.).

27. Письменна Т. Теоретичне підґрунтя функціонування і вітчизняна практика розвитку страхового ринку. *Світ фінансів*. 2016. Вип. 3. С. 113-123.

28. Показники діяльності страхових компаній non-life: за 2023 рік *Insurance TOP №1(97)2024* URL: <http://forinsurer.com/stat> (дата звернення: 10.05.2025 р.).

29. Показники діяльності страхових компаній України: 12 місяців 2022 рік *Insurance TOP №1(91)2023* URL: <http://forinsurer.com/stat> (дата звернення: 10.05.2025 р.).

30. Показники діяльності страхових компаній України: 12 місяців 2024. *Insurance Top №1(101)2025* URL: <http://forinsurer.com/stat> (дата звернення: 10.05.2025 р.).

31. Показники діяльності страхових компаній. URL: https://bank.gov.ua/files/stat/Insurance_companies_2024-01-01.xlsx(дата звернення: 10.05.2025 р.).

32. Про страхування: Закон України від 18 листопада 2021 року № 1909-IX Редакція від 01.01.2025. URL: [https:// zakon. rada. gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80) (дата звернення: 02.04.2025 р.)

33. Прокопчук О. Т., Бечко В. П. Особливості функціонування ринку страхових послуг України. *Вісник Київського інституту бізнесу та технологій*. 2017. Вип. 1. С. 88-96.

34. Пурій Г. М. Страховий ринок України: сучасний стан та проблеми розвитку. *Ефективна економіка*. 2018. № 10. URL: [http://www.economy.nayka.com.ua/ ?op=1&z=6609](http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6609) (дата звернення: 02.05.2025 р.)

35. Романів А. С., Миронець Н. Р. Страхування активних та екстремальних видів туризму в Україні: сучасний стан і перспективи. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2021. Вип. 1. С. 45-52.

36. Савіна С. С., Водзянова Н. К., Кравченко В. Л. Моделі та методи аналізу вітчизняного страхування наземних транспортних засобів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 14. С. 102-107.

37. Сєрік Ю. В. Тенденції та протиріччя розвитку національного страхового ринку. *Економіка і управління*. 2019. № 1. С. 93-99.

38. Соколова А. М., Ярш О. В., Рижков А. В. Ринок страхування України в умовах сучасних трансформацій: стан та перспективи розвитку. *Економічний простір*. 2025. № 198. С. 244-252.

39. Стеценко Є. В. Страхування економічної діяльності від ризиків тероризму на прикладі Ізраїля та уроки для України. *Економіка і управління*. 2024. № 1. С. 132-139.

40. Стеценко Є. В. Сучасні тенденції страхування військових ризиків в Україні. *Економіка і управління*. 2024. № 2. С. 114-121.

41. Танклевська Н., Ярмоленко В. Методичні підходи до визначення сутності та класифікації страхування. *Agricultural and resource economics: international scientific e-journal*. 2017. Vol. 3, № 4. С. 147-159.

42. Третяк Д. Д., Руденко А. О. Страхування від нещасних випадків у провідних країнах світу: перспективи адаптації в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 7. С. 62-66.

43. Фесенко Н. В. Яремченко Л. М. Стан та перспективи функціонування страхового ринку України в умовах глобалізації. *Економіка та держава*. 2019. № 8. С. 28-34.

44. Шірінян А., Шірінян Л. Страховий ринок, ринок страхування і ринок страхових послуг: наукові погляди, нове розуміння і визначення. *Облік і фінанси*. 2024. № 1. С. 93-101.